

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 370/09-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti F., s. r. o., K., zastúpenej advokátom JUDr. R. K., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 470/2002 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti F., s. r. o., **o d m i e t a** pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. septembra 2009 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti F., s. r. o., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. R. K., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice - okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 470/2002.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

„Sťažovateľ je účastníkom konania o zaplatenie 7.537,18 € (221.642,30 Sk) vedeného na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 14C 470/2002. Návrh na začatie konania bol pôvodne doručený Okresnému súdu Košice I. dňa 29. 06. 1999...

Od uvedeného dátumu sťažovateľ nezaznamenal nijaký úkon. Až z odpovede Okresného súdu Košice I. zo dňa 02. 03. 2004 na jeho žiadosť z 26. 02. 2004 sa sťažovateľ dozvedel, že spis bol ešte dňa 02. 12. 2002 postúpený na Okresný súd Košice - okolie z dôvodu miestnej príslušnosti...

Vo veci bolo síce nariadených niekoľko pojednávaní, tie však nevedli k efektívnemu vybaveniu veci, v dôsledku čoho doteraz nedošlo k vydaniu rozhodnutia vo veci samej...

Sťažovateľ... podal prostredníctvom právneho zástupcu dňa 19. 08. 2009... sťažnosť predsedovi Okresného súdu Košice - okolie na prietahy v konaní a požiadal ho o zjednanie nápravy v smere uzavretia tejto záležitosti...

Sťažovateľ... úplne stratil dôveru, že v prípade akéhokoľvek porušenia práva je tu garancia nápravy zo strany autority, akou by mal byť súd, že tento bude rozhodovať v súlade sústavou a zákonmi, a že o jeho právnom nároku bude rozhodnuté v primeranej lehote tak, aby bola zabezpečená jeho právna istota, čo sa však v opisovanom prípade vôbec nestalo.

Keďže je právna istota jedným zo základných atribútov právneho štátu a nakoľko bola dôvera sťažovateľa v právnu istotu závažným spôsobom narušená, sťažovateľovi tak vznikla morálna ujma spočívajúca v pocitoch nedôvery v súdny systém a jeho účinnosť.

Sťažovateľ preto žiada, aby Ústavný súd rozhodol o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi, ako náhrady vyššie uvedenej nemajetkovej ujmy, pričom za primerané finančné zadosťučinenie považuje sumu 3.320 €. Poukazuje pritom na skutočnosť, že od postúpenia veci z Okresného súdu Košice I. prešla bez akéhokoľvek výsledku doba takmer siedmich rokov a Okresný súd Košice - okolie nezjednal nápravu.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2, prvá veta Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd... nečinnosťou Okresného súdu Košice - okolie v konaní sp. zn.: 14C 470/2002 porušené bolo.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Košice - okolie, aby v konaní sp. zn.: 14C 470/2002 bezodkladne konal.

Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 3.320 €, ktoré mu je Okresný súd Košice - okolie povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Košice – okolie je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu ústavný súd zistil tento predmet a správanie účastníkov konania, ako aj postup okresného súdu v posudzovanom konaní:

Návrhom na začatie konania podaným 29. júna 1999 Okresnému súdu Košice I sa sťažovateľka domáhala od odporcov zaplataenia sumy 221 642,30 Sk s príslušenstvom z titulu ceny prác na rekonštrukcii domu vo V. M. Konanie bolo vedené Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 24 C 558/1999.

Sťažovateľka na základe výzvy Okresného súdu Košice I z 18. júna 2000 na zaplataenie súdneho poplatku tento uhradila v auguste 2000.

Ďalším úkonom Okresného súdu Košice I bolo doručovanie návrhu na začatie konania na vyjadrenie odporcom vo februári 2002 a v dôsledku neúspešného doručovania pre zmenu adresy odporcov (z adresy v obvode Okresného súdu Košice I na adresu Severná 165, V. M., v obvode okresného súdu) jej opakované doručovanie. Odporcovia sa k návrhu

vyjadrili 11. septembra 2002 a súčasne namietli miestnu príslušnosť Okresného súdu Košice I pre konanie vo veci.

Spis bol následne postúpený z dôvodu miestnej príslušnosti okresnému súdu, ktorý vo veci koná od 4. decembra 2002 a konanie vedie pod sp. zn. 14 C 470/2002.

V období od januára 2003 do januára 2004 okresný súd dožiadaniami Obecnému úradu vo V. M. preveroval, odkedy bývajú odporcovia v obci bez ohľadu na dátum, kedy boli prihlásení na trvalý pobyt, a to pre za účely preverenia danosti miestnej príslušnosti okresného súdu.

Okresný súd na základe podnetu odporcov doručeného 17. marca 2004 v priebehu celého konania preveroval stav konaní týkajúcich sa nárokov v súvislosti s rekonštrukciou domu vo V. M.

Prvé pojednávanie vo veci sa konalo 16. septembra 2004 a bolo odročené na neurčito z dôvodu preverenia čiastočnej úhrady žalovanej sumy pred podaním návrhu na začatie konania. Dňa 15. júna 2006 okresný súd urgoval všetkých účastníkov na predloženie dôkazov na preverenie čiastočnej úhrady žalovanej sumy. V nadväznosti na to sťažovateľka zobrala čiastočne späť svoj návrh (z dôvodu čiastočnej úhrady žalovanej sumy pred podaním návrhu na začatie konania), odporcovia na výzvu okresného súdu oznámili, že so späťvzatím súhlasia a okresný súd uznesením z 1. februára 2007 zastavil konanie v časti o zaplatenie sumy 103 493 Sk.

Ďalšie štyri pojednávania vo veci sa konali 19. apríla 2007, 24. mája 2007, 5. júna 2007 a 19. júla 2007 a boli odročené bez prerokovania veci z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti advokátky sťažovateľky pre kolíziu termínov pojednávaní, pre práceneschopnosť, resp. pre pobyt na dovolenke.

K prerokovaniu veci došlo na nasledujúcich dvoch pojednávaniach konaných 12. októbra 2007 (odročené na preverenie platieb v súvislosti s rekonštrukciou domu vo V.

M.) a 29. novembra 2007 (odročené s uložením povinnosti sťažovateľke na špecifikáciu právneho dôvodu svojich nárokov a odporcom na zdokladovanie realizovaných platieb). Sťažovateľka sa v nadväznosti na závery pojednávania vyjadrila 23. januára 2008 a odporcovia 14. mája 2008.

Pojednávania nariadené na 9. júl 2008 a 16. september 2008 boli odročené bez prerokovania veci z dôvodu ospravedlnenia advokátky sťažovateľky pre kolíziu termínov pojednávania, resp. pre pobyt mimo územia Slovenskej republiky.

Na pojednávani konanom 27. októbra 2008 bolo sťažovateľke uložené do troch dní označiť ďalšie návrhy na dokazovanie. Advokátka sťažovateľky ich predložila 12. novembra 2008 a súčasne žiadala o odročenie ďalšieho pojednávania nariadeného na 14. november 2008 z dôvodu, že sa jej a sťažovateľke nepodarilo zistiť adresu navrhovaného svedka.

Pojednávania nariadené na 14. november 2008 a 19. február 2009 boli odročené bez prerokovania veci z dôvodu ospravedlnenia advokátky sťažovateľky.

Ďalšie pojednávanie sa konalo 26. marca 2009 a 15. apríla 2009, na ktorom okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 14 C 470/2002-198 z 15. apríla 2009 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že odporcom uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 129,75 € s úrokmi, v prevyšujúcej časti návrh zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

Dňa 19. augusta 2009 sťažovateľka podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní a 4. septembra 2009 doručila sťažnosť ústavnému súdu.

Po doručení sťažnosti ústavnému súdu sťažovateľka aj odporcovia podali odvolania proti rozsudku okresného súdu (7. septembra 2009 sťažovateľka a 14. septembra 2009 odporcovia). Okresný súd 2. novembra 2009 vo veci vydal opravné uznesenie, ktorým označil v rozsudku zastúpenie odporcu v 1. rade odporkyňou v 2. rade, vyzval účastníkov na

zaplatenie súdnych poplatkov za podané odvolania a zaslal im odvolania navzájom na vyjadrenie. Následne bol spis predložený ústavnému súdu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s už uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 470/2002.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2, čl. 152 ods. 4 ústavy).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 citovanej právnej normy ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy

v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie s'ťažnosti na priet'ahy v konaní v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými priet'ahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných priet'ahov a ustanovuje za také priet'ahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania s'ťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené priet'ahy v konaní...“.

V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje s'ťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon s'ťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti s'ťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť s'ťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci

predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Vzhľadom na to, že sťažnosť adresovaná ústavnému súdu sťažovateľka podala 4. septembra 2009 a sťažnosť na prietahy v konaní bola predsedovi okresného súdu doručená 19. augusta 2009, t. j. necelý mesiac pred podaním sťažnosti ústavnému súdu, posúdil ústavný súd podanie sťažnosti na prietahy podľa zákona o súdoch zo strany sťažovateľky iba ako formálny úkon, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predseda okresného súdu dostal primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prietahom vo veci samej (podobne II. ÚS 376/06, IV. ÚS 48/06, II. ÚS 390/06).

Ústavný súd posúdil aj prípadnú danosť dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to najmä vzhľadom na doterajšiu dĺžku namietaného konania.

Ústavný súd po dôslednom oboznámení sa s obsahom spisu okresného súdu dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania do takej miery prispela aj sťažovateľka (svojou pasivitou pri promptnom označení a predložení dôkazov, uplatňovaním si nárokov, ktoré boli uspokojené už pred začatím konania a opakovanou neúčastou sťažovateľky, resp. jej právnej zástupkyne na pojednávaniach), že ani nesporne neprimerane dlhé trvanie posudzovaného konania nie je možné hodnotiť ako dôvod hodný osobitného zreteľa pre upustenie od splnenia podmienky relevantného (a nie len formálneho) vyčerpania opravných prostriedkov pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Podľa názoru ústavného súdu okrem uvedeného je daný dôvod aj na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť, a to napriek doterajšej dĺžke posudzovaného konania.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade okresného súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 154/03, IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 221/05). V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhovel (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. I. ÚS 17/01, I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, IV. ÚS 221/05).

Napriek tomu, že posudzované konanie trvalo neprimerane dlho, podľa názoru ústavného súdu správanie sťažovateľky zastúpenej advokátkou do takej miery prispelo k jeho celkovej dĺžke, a preto nie je daná možnosť vysloviť porušenie označených práv sťažovateľky namietaným postupom okresného súdu.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do označeného základného práva

sťažovateľa. Ak v čase, keď sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (napr. II. ÚS 55/02).

Sťažovateľka podala ústavnému súdu sťažnosť, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď okresný súd už vo veci rozhodol svojím rozsudkom a vykonával už len ďalšie úkony súvisiace s písomným vyhotovením a doručovaním rozsudku a po podaní sťažnosti úkony v súvislosti s odvolaniami podanými účastníkmi konania. Tieto úkony boli okresným súdom vykonávané priebežne, a preto ústavný súd dospel k záveru, že v tomto štádiu konania už nemohlo dochádzať k porušovaniu označených základných a iných práv sťažovateľky.

Ústavný súd preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol ako neprípustnú so zreteľom na nesplnenie podmienky konania podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ako aj pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2009